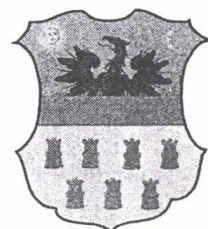

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja 10-11/2000

Academia Interculturală Transsylvania, ediția a III-a

Comunitățile germane din Transilvania — de unde și încotro?

Prima sesiune din acest an a studenților Academiei Interculturale Transsylvania, desfășurată în "orașul lui Hermann"- Sibiu, a conturat existența pe acest teritoriu a etnicilor germani, prezență care astăzi, cu mult diferită de trecut, ne face să reflectăm asupra menținerii unei culturi de o calitate excepțională în sînul Transilvaniei.

Pornind de la venirea lor pe acest tărîm, în secolul al XII-lea, îndeosebi cu scopul de a-l apăra construind biserici-cetăți, dar și de a deschide o cale a dezvoltării economice, germanii au devenit un model civilizator în Transilvania.

Cursurile au lansat o discuție deschisă, formîndu-ne astfel o imagine despre modul de viață de altădată al sașilor transilvăneni, șvabilor din Banat și Satu Mare, germanilor din Banatul Montan, Bucovina, Basarabia și Dobrogea.

Fără o înțelegere prealabilă, majoritatea întrebărilor au condus la o comparație între trecut și prezent: mai sînt astăzi etnicii germani asemănători strămoșilor lor? Se mai păstrează aceleași obiceiuri? Și, mai ales, care este de fapt imaginea acestei comunități, astăzi?

Fenomenul diminuării numărului etnicilor germani îndeosebi în Transilvania, ne-a făcut să acordăm o importanță deosebită cifrelor: deportarea a 70.000 de

germani din România la muncă forțată în Uniunea Sovietică în 1945, sumele fabuloase plătite statului comunist pentru „reîntregirea neamului” de către guvernul de la Bonn (circa 7.800 mărci pentru fiecare etnic german în 1983, ajungîndu-se chiar la 14.000 mărci/persoana în 1987). În 1989 în România trăiau încă 260.000 de germani, astăzi cifra diminuîndu-se pînă la aproape 90.000.

De ce atracția vestului? — o întrebare adresată în special tinerilor din Forumul Democrat al Germanilor din Sibiu (FDGS), a adus în discuție și probleme actuale (precum regimul vizelor), dar și o imagine „mai din interior” a vieții occidentale, și argumente pro și contra emigrării.

Aceiași tineri ne-au transpus în lumea dansului german, cîștigînd admirația noastră pentru talentul și ambiția lor. Am aflat că multe din dansurile specifice le-au învățat din cărți, iar costumele tradiționale le au de la bunici și străbunici, achiziționarea lor fiind deosebit de scumpă astăzi.

S-a păstrat deci tradiția născută cu sute de ani în urmă, deși puțin transformată și cu influențe recente. S-au păstrat mai ales urmele istorice incontestabile lăsate de sași în cetăți și biserici, precum Biertan sau cetatea Sighișoara, unde se dorește realizarea și conducerea unui Centru Educațional Interetnic Intercultural pentru Tineret cu 50 de locuri de cazare, proiect inițiat de FDGR Sighișoara.

După tot acest periplu prin istoria și cultura comunităților germane din Transilvania, problema esențială este aceea de a afla care este viitorul acestor comunități. Din nefericire, incertitudinile privind reclădirea acestora sînt spulberate, numărul populației rămase fiind prea mic pentru a susține un asemenea efort. Să fie oare creșterea numărului românilor „germanizați” (în special în școlile de limbă germană) din Transilvania soluția la această problemă?

Ioana Colceriu

CALENDAR * N A P T Á R

5-6 octombrie — *Scrierea de proiecte*, curs susținut de Laura ARDELEAN la Romano Tollah; *Drepturile omului și proiecte pentru rromi. Cum să elaborăm proiecte viabile și cui ne adresăm cu ele?* curs susținut de HALLER István la organizația Romano Tollah;

12 octombrie — *Comunicarea mesajului*, atelier în cadrul Școlii Liderilor Romi, susținut de doamna Laura ARDELEAN.

18 octombrie — Braimstorming pentru elaborarea strategiei pentru România a proiectului „Improving inter-ethnic relationship in South-Eastern Europe”, finanțat de Fundația Roi Baudouin din Belgia. Din partea LPE a participat Laura ARDELEAN.

20-22 octombrie — *Prima întâlnire regională a Centrelor de Pluralism din Balcani*, organizată de IDEE Washington în colaborare cu Fundația Democracy after Communism. Din partea LPE a participat HALLER István.

24 octombrie — *Managementul financiar al organizațiilor de romi*, curs susținut de Claudia Lixandru, director financiar al CRDE Cluj.

25 octombrie — *Festivitatea de inaugurare* a celei de-a VII-a ediții a Colegiului Democrației în Palatul Culturii din Tîrgu-Mureș.

27-28 octombrie — *Forumul Județean ONG, ediția a III-a*, organizat de Liga Pro Europa, Outward Bound, Rhododendron, Fundația Alpha Transilvania și Focus Eco Center.

4 noiembrie — *Deschiderea Centrului Educațional de Tineret* al Forumului Democrat al Germanilor din Sighișoara. Din partea LPE au participat Laura ARDELEAN și Mircea SUHĂREANU; *Sistemul de alegeri*, curs în cadrul Colegiului Democrației susținut de Claudia Vinersar, procuror la Parchetul de pe lângă Judecătoria Tîrgu-Mureș.

9 noiembrie — *Comemorarea Noptii de Cristal (Kristallnacht)* organizat de LPE la Tîrgu-Mureș; întâlnire cu domnul Grün László din partea Comunității Evreilor din Tîrgu-Mureș.

11 noiembrie — *Organizațiile neguvernamentale și societatea civilă*, atelier în cadrul Colegiului Democrației, susținut de Mircea SUHĂREANU.

15 noiembrie — *Lansarea proiectului Prevenirea și gestionarea conflictelor la nivelul comunităților multiculturale – Stagii de pregătire pentru subofițeri*, organizat de Institutul pentru Cercetarea și Prevenirea Criminalității și Școala de Subofițeri de Poliție Vasile Lăscar din cadrul Inspectoratului General de Poliție în colaborare cu CRDE la Cîmpina. Din partea LPE a participat HALLER István.

16-23 noiembrie — Prima sesiune a Academiei Interculturale Transsylvania organizată la Sibiu, avînd tema: *Comunitatea germană din România*.

24 noiembrie — *Scrierea proiectelor de educație sanitară (I)*, curs în cadrul Școlii Liderilor Romi, susținut de dr. Domjanschitz László.

30 noiembrie — *Scrierea proiectelor de educație sanitară (II)*, curs în cadrul Școlii Liderilor Romi, susținut de dr. Domjanschitz László.

oktöber 5-6 — *Proiectek írása*, Laura ARDELEAN előadása a Romano Tollah szervezetnél; *Emberi jogok és roma projektek. Hogyan és kinek a részére írjunk egy életképes projektet?* HALLER István előadása a Romano Tollah szervezetnél.

oktöber 12 — *Az üzenet közlése*, műhelygyakorlat a Roma Vezetők Iskolája keretén belül, Laura ARDELEAN előadásában.

oktöber 18 — Braimstorming Románia stratégiájának kidolgozásához az „Improving inter-ethnic relationship in South-Eastern Europe” projekt keretén belül, amelyet a belga Roi Baudouin Alapítvány támogat. A PEL részéről Laura ARDELEAN vett részt.

oktöber 20-22 — A balkáni *Centre for Pluralism* szervezetek első regionális találkozója, melyet az IDEE Washington szervezett a Democracy after Communism Alapítvány közreműködésével. A PEL részéről HALLER István vett részt.

oktöber 24 — *A roma szervezetek pénzügyi managementje* Claudia Lixandru, a CRDE pénzügyi igazgatójának előadásában.

oktöber 25 — A *Demokrácia Kollégiuma* VII. évfolyamának ünnepélyes megnyitója a marosvásárhelyi Kulturpalotában.

oktöber 27-28 — *A Nemkormányzati Szervezetek harmadik megyei találkozója* a Pro Europa Liga, Outward Bound, Rhododendron, Alpha Transilvania Alapítvány és a Focus Eco Center szervezésében.

november 4 — A Segesvári Ifjúsági Nevelőközpont megnyitója a Német Demokrata Fórum keretén belül. A PEL részéről Laura ARDELEAN és Mircea SUHĂREANU vett részt; *A választási rendszer*, a Demokrácia Kollégiuma keretén belül Claudia Vinersar ügyész által tartott előadás.

november 9 — *Megemlékezés a Kristályéjszakáról (Kristallnacht)* Marosvásárhelyen a PEL szervezésében; találkozó Grün Lászlóval a marosvásárhelyi Zsidó közösség képviselőjével.

november 11 — *A nemkormányzati szervezetek és a civil társadalom*, műhelygyakorlat a Demokrácia Kollégiuma számára, Mircea SUHĂREANU úr előadásában.

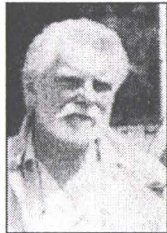
november 15 — *Konfliktusok megelőzése és kezelése a multikulturális közösségek szintjén – Az altisztek felkészítése* projekt hivatalos megnyitója, a Bűnözés Kutatása és Megelőzése elnevezésű intézmény, a Vasile Lăscar Rendőr-altiszti Iskola és a CRDE szervezésében, Cîmpinán. A PEL részéről HALLER István vett részt.

november 16-23 — A Transsylvania Interkulturális Akadémia első, *A romániai német közösség* témájú ülészaka Szebenben.

november 24 — *Proiectek egészségügyi nevelésre (I)*, előadás a Roma Vezetők Iskolája keretén belül, melyet dr. Domjanschitz László tartott.

november 30 — *Proiectek egészségügyi nevelésre (II)*, előadás a Roma Vezetők Iskolája keretén belül, melyet dr. Domjanschitz László tartott.

Eu cu cine să votez, dom'le?

„La sfârșitul lui octombrie, sosind după o absență mai îndelungată acasă, șoferul taxiului care m-a adus de la gară (un român neaș, orășan la prima generație, probabil, «după vorbă, după port»), după doar câteva schimburi de politețuri m-a și înghesuit cu întrebarea « eliminatorie »:

«Eu cu cine să votez, dom'le?» («Dvs. sunteți om umblat și învățat, nu-i așa...») Am rămas mut. Nu pentru că m-ar fi mirat întrebarea care se repetă de luni de zile, de la politolog la șoferul de taxi și de la doctor în filozofie la cetățeanul turmentat, ci pentru că nici eu, «om umblat și învățat» nu-i așa, nu aveam ce să-i răspund. După un scurt timp de cugetare încerc o mică diversiune: «Lasă dom'le, că vine domnu' Iliescu și ne salvează.» «Iliescu? Păi nu el ne-a adus unde sîntem?»

Conversația s-a întrerupt aici, ajunsese la destinație. Dar rămăsesem dator cu un răspuns, cît de cît «umblat și învățat», cetățeanului meu onest poate, dar «turmentat» de confuzia care domnește în capul unui electorat dezamăgit pînă la disperare, care conform regulilor «democrației» (scuzați ghilimelele!) ar trebui să decidă în cunoștință de cauză cine să ne conducă destinele în următorii patru ani. Ce ar fi deci, mai în glumă, mai în serios, să analizăm oferta și să încercăm să facem puțintică ordine (?) în acest bilci al deșertăciunilor.

Cu partidele e mai dificil. După unificările, scindările, coalițiile, disoluțiile, transferurile, navetele, parașutările, prostituările din ultimul an preelectoral, cred că poșta română este în cea mai mare dificultate. Nu mai știe cum să găsească adresele. Ca și onorații noștri candidați, de altfel. Pleacă dimineața, de exemplu, de-acasă spre sediul lor de la PSDR și se trezesc la... PDSR. Și încă nu au încurcat decît două litere...Ce să mai vorbim de netoții care au pornit dimineața spre dreapta (PNȚCD) și s-au trezit seara la stînga de tot (tot PDSR).

Nici rebotezările n-au fost de mare folos. CDR (din '96), devenită, cu inflația din ultima vreme, CDR 2000, tot pre limba ei piere, chiar dacă ajutată, se pare, din răspuțeri de «calul armean» — scuzați, «troian» — al UFD, mai nădușit în efortul său ambițios de a da cu dreapta-n dreapta în loc să dea, ca și coaliția guvernamentală de pînă acum, cu stînga-n dreapta. Dar, cum am zis, cu partidele e mai greu.

Mai bine să vedem candidații la președinție. Ei nefiind decît 12, alegerea ar putea fi ceva mai simplă. Mai ales dacă vom încerca să cîntărim doar calitățile și șansele celor cotați la „bursa” sondajelor de opinie, adică ale

primilor șapte candidați. Cum sondajele prezintă — cu excepția lui Ion Iliescu pe primul loc și György Frunda pe ultimul — rezultate oscilante, în funcție de autorii, respectiv beneficiarii acestora, ordinea prezentării celorlalți candidați va fi, în mod inevitabil, aleatorie. Să începem deci cu ultimul cotaț: György Frunda.

György Frunda, vorba lui Mircea Dinescu, are două defecte fundamentale, datorită cărora șansele sale, indiferent ce calități ar avea (și are!), nu pot fi luate în seamă nici măcar în glumă: unul că-i ungar, iar celălalt că nu-i român. Ce să-i faci? Asta-i țara, asta-i electoratul. Alegătorul nostru: stăpînul nostru!

Petre Roman, pe lîngă incontestabilele sale calități și binecunoscutele sale păcate, are de asemenea un defect eliminatoriu încă din faza de preselecție, pe care în zadar încearcă de ani de zile să-l zidească printre tricoloruri și icoane ortodoxe: nu-i destul de român. Nu păcatele (sau meritele?) personale sau cele ale lui tătucu sînt cele care trag aici la cîntar, ci un fapt banal, biologic, de care în ultimul rînd ar putea fi tras cineva la răspundere. Poate să-și pună pulover roșu, să zdrobească inimile doamnelor cu zîmbetul său cuceritor (totuși, cam obosit în ultima vreme), să vorbească șapte limbi, să înoate în Dunăre de la izvor pînă la vărsare, nu-i destul de român și basta. Noi toți știm asta, numai domnia sa nu știe, se pare. Nu-i nimic, va afla. Ce să-i faci, asta-i țara, asta-i electoratul.

Teodor Meleșcanu, în ciuda zîmbetului său «diplomatic», varianta *sweet*, a vorbei sale domoale ce sugerează siguranță de sine, dacă *răzuți aici* (sau îi puneți vreo întrebare mai puțin comodă, ceea ce are cam același efect) zîmbetul i se transformă îndată în grimasă translucidă, încît i se văd tresesele, iar dacă răzuți mai departe, personajul vi se va destăinui în adevărata sa nuditate: e gol-goluț (ceea ce n-ar fi încă un impediment în ochii electoratului său). În ciuda susținerii sale de către nomenclaturistii din rîndul trei, dar a ratării susținerii PNL, dl. Meleșcanu rămîne un *outsider*. Șansele sale sînt, se pare, direct proporționale cu «calitățile și meritele» sale.

Theodor Stolojan este un caz mai aparte. «Tehocratul» ambițios, amnezic ca mai toți politicienii care au pus umărul la dezastrul național, beneficiar al vulturilor și nemăsuratelor ambiții peneliste, «căzut» pe podiumul de candidat ca urmare a eșecurilor tratativelor PNL cu ApR și Meleșcanu, promovat în cele din urmă de un partid în ascensiune care a depus eforturi organizatorice și financiare ieșite din comun pentru această campanie electorală, se află, cred, într-o gravă criză de identitate, dînd crezare lăudătorilor în privința unor calități pe care nici aceștia nu cred că le are. Acest „contabil de gostat”,

(continuare în pagina 4)

cu colecția sa de locuri comune adunate din manualul de economie politică, volumul 2 («Socialismul»), mixată cu terminologia unei economii de piață a căii particulare adunate în periplul său occidental, rostite apăsător din colțul (strîmb al) gurii, ar putea fi luat în serios de alegătorii de nivelul său. Și știm bine, aceștia sînt destul de mulți. Să ne încredem totuși în simțul umorului electoratului român...

Conform unuia dintre sondajele recente, în preferințele electorale la funcția de președinte conducea detașat Ion Iliescu, urmat, la mare distanță, ce-i drept, dar pe locul doi, de Vadim Tudor. Scenariul proiectat ca posibilitate teoretică de unii analiști, l-am putut vedea cu ochii materializat chiar printr-un sondaj: «iată cum vom da buluc în turul doi cu toții la urnele de vot să-l alegem pe Ion Iliescu împotriva lui Vadim Tudor!» – ziceau aceștia, mai în glumă, mai în serios. Cum Vadim Tudor, ca și partidul său, cu cele 10-15% în sondaje, a fost tot timpul prezent în linia întâi a preferințelor electorale, acest loc doi nu trebuie să ne surprindă. Dar în mod necesar ar trebui să ne pună în fața unei întrebări morale fundamentale: ce fel de țară este aceea în care în preferințele electorale la funcția de președinte, cea mai înaltă demnitate în stat, conduc doi infractori notorii, unul la al treilea mandat (neconstituțional! dar pe cine mai interesează Constituția, nu-i așa, făcută chiar de dîșii?), responsabil pentru cel puțin trei mineriade din patru și a pierderii tuturor trenurilor timp de șapte ani de guvernare, ca să nu mai vorbim de celelalte păcate de mai «mică» amploare pentru care însă, în orice țară autentic democratică, orice politician ar fi zburat definitiv din viața politică; celălalt scăpat de mîna justiției - și de locul care i s-ar fi convenit pe drept în spatele gratiilor – doar grație unei stupide legi a imunității parlamentare și, poate, a faptului că lumea în general nu-l consideră întreg la minte? Or, dacă chiar asta este dorința electoratului român, nu-ți rămîne decît să te întrebi de valoarea propriu-zisă a democrației în România și de nivelul moralității acestui electorat. Dar poate funcționa democrația majoritară într-un ospiciu, numai pentru că nebunii sînt mulți? Nu pot decît să-l citez pe unul dintre candidații la președenție care, referitor la candidatul PRM, la una dintre emisiunile electorale de televiziune constata cu tristețe: dacă acestea sînt preferințele electoratului român, își merită soarta.

De curînd, am fost întreat într-un interviu, care este miza acestor alegeri. După o scurtă ezitare am răspuns că miza acestor alegeri — în conformitate cu rezultatele sondajelor de opinie — este că... nu au miză. Că trebuie mai de grabă să ne concentrăm asupra perioadei de după alegeri cînd va trebui să reconsiderăm în mod fundamental întreaga structură politică a României...

Aș reveni asupra celor afirmate, simțindu-mă dator să-i ofer totuși o șansă «cetățeanului turmentat». Unul

dintre candidați, mai independent de felul lui, chiar dacă nu ne-a promis și nu ne-a oferit pînă acum lapte și miere, ci mai de grabă a încercat să strecoare țara printre jaloanele adevărilor contradictorii ale societății noastre post-decembriste, cel puțin nu ne-a dezamăgit profund. Ar putea constitui totuși o ultimă (a cîta oară ultimă?) șansă a redresării noastre. Se numește Mugur Isărescu.

Avem de ales? A nu alege este și ea, totuși o alegere. Și alegătorul nostru este stăpînul nostru..."

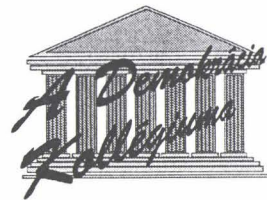
Articolul anterior îl scrisesem cu bine înainte de alegeri. El nu a putut să apară la timp din cauze care nu sînt importante acum. Mă gîndisem să-l abandonez, fiind depășit de evenimente. Recitindu-l însă, am ajuns la concluzia că sînt dator să privesc în cioburile propriei mele oglinzi și după ce s-a făcut țandări. Oare reflectă aceeași imagine ca și matca lor anterioară?

Și va trebui să plec de la una din propozițiile finale în care afirmasem că „miza acestor alegeri este că... nu au miză”. Oare este adevărată această afirmație? Rămîne ea adevărată și după ce „miza” turului doi devenise „lupta comună a tuturor forțelor democratice împotriva extremismului, naționalismului, xenofobiei etc.”? Este adevărată ea și dacă partidul cîștigător (același ca din sondaje!), pentru salvarea fotoliului Cotrocenilor pentru candidatul lor - membru fondator nu numai al FSN dar și al Vetrei Românești („frate de cruce” al PRM și al liderului său, contracandidat acum la același fotoliu) – își aduce aminte subit de-abia acum de acea ciumă națională (naționalism, extremism, xenofobie) pe care o ignorase vreme de zece ani? Este adevărată și dacă timp de zece ani singurii purtători ai acestor „calități” fuseseră doar cei (ungurii!) care acum, iată, sînt curtați pentru a deveni floarea la butoniera PDSR pentru acceptare internațională? Este adevărată deci, și în situația „excepțională” creată prin ascensiunea neașteptat de abruptă a „bufonului național”? Este adevărată și în situația în care „elita” noastră intelectuală democratică, umilită de ambii, se avîntă să mobilizeze electoratul pentru a alege dintre cei doi infractori pe cel cu maniere mai elegante? Este adevărat deci că aceste alegeri „nu au miză” chiar dacă vom da buluc să-l alegem pe infractorul „mai mic” împotriva infractorului „mai mare”? Poate fi numită aceasta „miză” a unor alegeri în care nu ai ce alege? Peste două săptămîni vom fi depășit și acest episod al serialului istoric național și ne vom așeza iar cuminiți în băncile noastre, mulțumiți că ne-am făcut datoria patriotică: am ales infractorul „bun”!

Se pare totuși, că boala noastră națională este amnezia.

P.S. Era să uit: infractorul cel „bun” este Ion Iliescu! Nu uitați: în turul doi alegeți-l pe Ion Iliescu!

Újoncként a Demokrácia Kollégiumában

29-én reggel ébredésükkor a tábor üres volt, ekkora a németek már mind elmenekültek az amerikai felszabadító csapatok elől. S az egészben a legborzasztóbb az volt, hogy az addig moslékon élt emberek a sok, jó ételtől a szabadulás pillanataiban meghaltak. A hazajutás nehézségei ellenére is sikerült Grün Lászlónak találkoznia lánytestvérével, akit az Auschwitz-be való érkezés napjától nem látott.

*

Remélem a többi előadásunk is ennyire érdekes és tanulságos lesz!

Kakucs Gyöngyvér

Megkezdődött az új tanév. Szeptember közepén a Demokrácia Kollégiumát ismertető plakátok is megjelentek az iskolákban. Mindenki kíváncsian nézegette, olvasgatta. 2000. szeptember 23-án több mint 80-an a Bolyai Farkas Líceum tantermeiben írásbeliztünk, azután a szerencsések egy hét múlva „szóbeliztek”. S mindezek után 25 fiatal mondhatta büszkén, hogy ő kollégista.

Október 14-én „csoportösszerázás” név alatt megismerkedtünk, majd október 25-én a Kultúrpalota Tükörtermében a hivatalos megnyitóra is sor került. A megnyitón a meghívottak — Szokoly Elek, a Pro Európa Liga ügyvezető igazgatója, Thomas Handrich a németországi Heinrich Böll Alapítvány képviselője, Mircea Suhăreanu, a PEL titkára, Fodor Imre, alpolgármester — ünnepi köszöntőjükben üdvözöltek, gratuláltak és ellátak „útravalóval”. Ezt követte a Black Hole kávézóban a gólyabálunk, ahol a régi és új kollégisták ismerkedtek és együtt buliztak.

Első előadásunkat Claudia Vinersar ügyész és a megyei választási iroda elnöke tartotta a 2000 novemberi parlamenti- és elnökválasztások témával, vagyis a választások jogi törvényeit ismertette velünk. Beszélt az általános szavazójogról, a politikai pártok és szövetségek listás rendszeréről, meg a függetlenként indulók lehetőségeiről, s megtudtuk, hogy Maros megyének 4 szenátora és 9 képviselője lesz. Ugyanakkor ismertette velünk a szavazást végrehajtó szervek: a szavazó körzetek, a kampányirodák fel-

pítését és beszélt ezek fontosságáról a szavazás jó kivitelezése érdekében. Az kiderült, hogy politikai pártjaink mennyire „tartják be” a törvény által megszabott választási kampány lefolyásának rendjét. Az előadás végén arra is fény derült, hogy milyen mód áll rendelkezésünkre, hogy megváltoztassuk Románia Alkotmányát.

„Kutyát és zsidót nem vizsgálok meg!” — ez a mondat tükrözte talán a legjobban a II. Világháború előtti zsidóellenes hangulatot. A Holocaust szörnyűségeiről beszélt november 9.-én Grün László a marosvásárhelyi Zsinagógában. Egyike a kevés túlélőknek elmesélte nekünk Kristallnacht-i emlékeit, amelyek számunkra elképzelhetetlenek, rémálmoknak tűnnek. Először a jubileumi Zsinagógáról beszélt egy pár szóban, majd rátért a Holocaustot megelőző történelmi események ismertetésére. 1940-ben a Bécsi Diktátum már előírta, hogy az iskolákban osztályonként legfeljebb 4 zsidó gyerek lehetett, a csütörtöki nagypiacon csak 12 óra után vásárolhattak a zsidó emberek és más, ehhez hasonló dolgokat. Előadónkat családjával együtt 1944 május 4-én hívták a régeni ghetto, ezt követte majd az Auschwitz-ba történő utazás és ennek szörnyűségei. A kivégző táborban dr. Mengele SS hadnagy döntött a sorsukról, a kiválasztás után Grün úr édesapjával a Kaufering-i munkatáborba került. Itt kezdődött az igazi küzdelem a túlélésért, amelyben csak az AKARAT jöhetett segítségül. Ezután a Dachau-i kivégzőtáborba került, ahol német elítéltekkel laktak, éltek együtt. 1946. április

Colegiștii ediției a VII-a

1. Babo Rovena
2. Berețchi Răzvan
3. Fărcaș Raluca
4. Furó Lóránd Félix
5. Grama Ecaterina Míndra
6. Grama Sergiu
7. Hamza Csilla-Beáta
8. Joó András - Mátyás
9. Kakucs Gyöngyi
10. Kiss Botond
11. Kolcsár Lajos Levente
12. Kovács Réka
13. Lengyel Lóránd
14. Mihaly A. Andrei
15. Oprea Vasile Daniel
16. Pătrațcu Bogdan
17. Roman Cătălin
18. Simon Ágota
19. Sükösd Erika
20. Szőcs Edgár
21. Ștef Ioan
22. Ungur Daniel
23. Vass Casina Adela
24. Vizi Iuliana Magda
25. Zillmann Éva Zsuzsánna

Találkozunk Csíksomlyón!

Sok szó esik napjainkban arról, hogy térségünk nagy előnye az interkulturalitás. Nagyjából mindnyájan tisztában vagyunk vele, hogy ez mit is

„termékeny” talaj a tudatlanság és ez ellen kiváló fegyver az egyszerű szembesítés új és pozitív dolgokkal. Ilyen téren a szervezőket illeti a dícséret,

Atelier de lucru

hiszen ha „szakemberek” vázolnak fel tényeket, teret hagyva a kötetlen megbeszélésnek könnyen elkerülhetőek a kényes helyzetek. A résztvevők legnagyobb meglepedésére az egyetemek megszokott hangulatú kurzusaitól eltérően a műhelyek a kreativitás és cenzurátlan vélemény kinyilvánításának színhelyévé váltak, úgy politikai mind etnikai kérdésekben.

Ez a hét mindenkinek tartogatott újdonságot a történeztől a nyelvészig, hiszen az interkulturalitás nem egy megszabott és véglegesen körülhatárolt fogalom, hatásai, a különböző nemzetiségek és kutúrájuk kölcsönhatása élő egységet alkot.

Érdekes kérdés az, hogy kinek „hasznos” ez a program, hiszen

jelent, de harákérdeznek tapasztaljuk-e ennek hatását mindennapjainkban, a válasz elég bizonytalan.

Az Akadémia egyik célkitűzése az elmélet elmélyítése mellett, a gyakorlatba való áthelyezés.

„Az erdélyi szász közösség bemutatása”, első ülészakunk, ennek a kihívásnak próbált eleget tenni. Ha az elején talán sokaltuk az egy hetet, amely alatt csak egyetlen, napjainkban eléggé kicsiny, közösséggel fogunk foglalkozni, szégyenkezve kell beismernünk, hogy az egy hét csak arra volt elegendő, hogy „belessünk” egy nagyszerű és csodálatra méltó kultúrába. Az a tény, hogy apró részleteire „boncolva” vizsgálhattuk a szászok sajátos építészeti stílusát, hagyományait és nem utolsó sorban táncait, mind olyan oldalai egy kultúrának amelyek a túlpolitizált és túlhangoztatott különbségek mellett, hihetetlenül kellemes és emberibb megközelítései egy közösség életének.

„Audit altera pars” alapon kialakult egy olyan dialógus, amely akaratlanul is szembesített azzal a ténnyel, hogy emberek akik esetleg csak néhány száz kilométerre élnek egymástól mennyire más mentalitásban nevelkedtek. Az előítéletek számára

bármennyire is nehéz elismerni nem igazán ismerjük egymást, legalábbis nem olyan szinten ahogy azt feltételezzük magunkról. Arra a kérdésre, hogy kinek ajánlanánk az Akadémiát, íme néhány válasz:

Gagy Zoltán: „Bárki érdeklődőnek. Mindenkinek jót tenne, nemzetiségtől függetlenül”.

George Lupea: „Mindazoknak akiknek gondot okoz a „mások” megértése.”

Bereczki Gyöngyvér: „Minden egyetemistának, szaktól függetlenül.”

Banner Daniel: „Mindazoknak a közéleti személyiségeknek akiknek valami közük van az interkulturalitáshoz, valamint azoknak a tanároknak akik polgári nevelést tanítanak.”

Összefoglalva, fontos, hogy ez a program létezik, hiszen talán ha mindenkinek alkalma nyílna arra, hogy egy hétig a szász, egy hétig a magyar, majd ismét egy hétig a román közösséget „tanulmányozza” a legapróbb részleteiben és mindezt jellegzetes környezetben, akkor elkerülhető lenne a félreértések nagyrésze, melyek tudatlanságból és be nem ismert előítéletekből származnak.

Gránca Orsolya

FOR MUREȘ 3

În zilele de 27-28 octombrie a avut loc cel de-al treilea Forum al Organizațiilor Neguvernamentale din județul Mureș, organizat de Fundația Alpha Transilvania, Focus Eco Center, Outward Bound România, Liga Pro Europa, Asociația Rhododendron.

Cele 57 de organizații participante au adoptat următoarele rezoluții, care vor fi prezentate și la Forumul Național ONG din luna decembrie

1. Organizațiile participante la Forumul ONG din județul Mureș consideră necesară înființarea Centrului de resurse ONG pentru îmbunătățirea comunicării intersectoriale. Organizațiile interesate vor încheia un protocol detaliat care cuprinde elemente concrete cu privire la funcționarea Centrului.

2. Organizațiile participante la Forumul ONG din județul Mureș sprijină elaborarea Agendei 21 Locale prin participare activă la procesul transparent și democratic.

3. Forumul ONG Mureș solicită Consiliului Municipiului Tîrgu-Mureș ca toate proiectele ce vizează dezvoltarea municipiului să fie trimise pentru un aviz consultativ la Comitetul Local de Coordonare al Agendei 21 Locale.

4. Forumul ONG Mureș solicită Consiliului Municipiului Tîrgu-Mureș adoptarea unei hotărâri care să stipuleze ca investițiile în clădirile închiriate de la Primărie să fie compensate din plata chiriilor, iar contractele de închiriere să fie prelungite în funcție de investiții.

5. Organizațiile participante la Forumul ONG din județul Mureș solicită Primăriei inițierea demersurilor pentru clarificarea situației juridice a clădirilor care i-au aparținut, în vederea asigurării spațiilor pentru sedii ale persoanelor juridice non-profit, în conformitate cu prevederile Ordonanței 26/2000.

6. Organizațiile participante la Forumul ONG din județul Mureș solicită să fie informate din partea autorităților publice locale asupra rolului, structurii și atribuțiilor birourilor de relații cu ONG-uri care există în cadrul administrațiilor locale.

7. Participanții la Forumul ONG din județul Mureș invită mass-media la dezvoltarea unui parteneriat real în scopul de a asigura claritatea mesajelor și cunoașterea adecvată a eficienței activității societății civile.

8. Participanții la Forumul ONG din județul Mureș sprijină Grupul de Implementare al Rezoluțiilor Forumului Național în solicitarea aplicării unitare de către Ministerul Finanțelor a Legii privind recuperarea TVA-ului.

Centrul Intercultural

Școala liderilor romi

Centrul Intercultural și-a dezvoltat în timp obișnuința de a răspunde necesităților comunităților minoritare mureșene. Astfel, pentru a veni în sprijinul asociațiilor, fundațiilor și grupurilor de inițiativă din cadrul comunităților de romi, Centrul Intercultural a demarat în luna iulie a acestui an programul experimental „Școala liderilor romi”.

Programul încercă să răspundă nevoii de profesionalizare a activității din cadrul sectorului

neguvernamental în rîndul comunităților de romi punînd la dispoziția celor 15 - 17 viitori lideri cursuri și traininguri.

Colaborarea cu Asociația Romano Tollah din Luduș a ajutat la dezvoltarea ulterioară a programului în direcția dorită de liderii informali ai comunităților de romi implicate în proiect (cursanții programului provin din comunități de romi din Luduș, Valea Largă, Deda, Gornești, Tîrnăveni, Reghin, Gurghiu și Tîrgu-Mureș).

Lunile octombrie-noiembrie au fost consacrate cursurilor și atelierelor referitoare la construirea unor programe viabile atît în domeniul drepturilor omului, al educației interculturale cît și al educației sanitare. Aceste cursuri au fost completate de cursuri de management financiar și fundraising.

Pentru luna decembrie sînt planificate cursurile din modulul de dezvoltare comunitară.

L.A.

Interludiu

Trebuie să percepi dinamismul fluctuant al toleranței pentru a înțelege pacea. Forțele puse în joc sînt atît de atracție cît și de respingere, ele acționează asupra lumii noastre exterioare și interioare precum corpurile cerești.

Fiecare ființă vie poartă în sine potențialul său și climatul său particular, legat fiind de o condiționare genetică, educațională și ambientală. Fiecare persoană este supusă unor influențe care-i sporesc vulnerabilitatea la contagiunea emoțională sau intelectuală. Dacă nu, cum să descrii acele stări de ură patetice și terifiante, acele impulsuri de a ucide, de autodistrugere, de nebulie, acele pofte de a provoca suferință în mod gratuit, de a se tortura pe sine însuși sau pe cei de alături.

Nu doar abuzul de privilegii, ci și abuzul de prejudecăți rămîn din plin nepedepsite. Nu sîntem suficient de hotărîți în a ne reforma toleranțele. Tolerăm multe lucruri care, de fapt, sînt intolerabile și, în mod pervers, ne revărsăm intoleranța neputincioasă asupra celor mai slabi membri ai societății noastre. Deseori sîntem îmboldiți să acționăm astfel de către niște lideri, abili în deturnarea primejdioaselor energii ale intoleranței asupra altora decît asupra lor înșiși.

Trebuie să cercetăm acum intolerabilul și limitele toleranței înainte de a ne permite să moralizăm, să criticăm și să acuzăm. Intoleranții au de jucat un rol important în lume. L-au avut întotdeauna. Ei trebuie să poată să aibă un rol constructiv, să rodească și să se alăture tolerabilului pentru a-l întări, iar nu pentru a-l nimici.

Îl salut pe rebelul perfect. Dar chiar și rebelul perfect trebuie temperat de prudență și înțelepciune, de filosofie, deseori el neexprimîndu-se decît prin simboluri și parabole. Nu o dată el va trebui să se ascundă și să lucreze în umbră, pe cînd dictatorii sînt proslăviți prin defilări de soldați ce-și caută echilibrul în chefuri monstruoase ca să poată rămîne astfel tolerabili pentru Stăpînii lor.

Omul este în mod esențial un visător, posedat de memorie și imaginație. Mai mult ca orice, el este un creator și, tocmai prin aceasta, un distrugător, a cărui sublimă eficacitate se revelează mai ales în crearea de ființe umane, și apoi în distrugerea lor.

Yehudi Menuhin

(în *Diogene*, nr. 176 din 1995, p.98)

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuro.netsoft.ro

CONTENTS:

P. 1: *German Communities from Transylvania — where from and where to?* — article written by one of the students at the first session of Transsylvania Intercultural Academy, organized in Sibiu. The theme of the session: the German community from Romania.

P. 2: A Romanian/Hungarian *synopsis* of the PEL's main events in November-December 2000.

P. 3,4: *Whom I'm voting with, Sir?* — an editorial on the results of the first round in the presidential elections in Romania and the possibilities for the second round.

P. 5: *As a freshman of the College of Democracy* — some thought of one of the new students regarding the PEL's civic education program College of Democracy.

P. 6: *See you in Csíksomlyó* — interculturality from a different point of view.

P. 7: *The third edition of Nongovernmental Organizations' Forum from county Mureș* — resolutions adopted by the Forum, that will be presented at the national meeting in December; *Roma Leaders School* — short description of the project run by the PEL's Intercultural Centre.

P. 8: *Some ephemeral reflections about tolerance and peace* by Yehudi Menuhin.

Liga PRO EUROPA Liga
 Copreședinți:
 Smaranda ENACHE și CSIKY Boldizsár
 Director executiv: SZOKOLY Elek
 4300 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154
 Tel/fax: +40-(0)65-214076; 217584, e-mail: office@proeuro.netsoft.ro

Responsabil de număr: KACSÓ Judith Andrea

Tehnoredactare: Laura ARDELEAN

Multiplicat la **MEDIAPRINT**

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
 Fundației Heinrich Böll (Germania) și Charles St. Mott (SUA)